

درگاه

۲۰ تشرین اول ۳۳۷

نومرو : ۱۳

برنجی سنه : ایکسجی جلد

تربیه

مکتبہ ترک تہذیب و تمدن فارسی مقننہ نظریات

ماہد

تربیه سیاستہ تأثیر ایدن افکار ، فیلسوف (شلایہ ماخہر) ک جمعیت و تربیه حقنہ کی نظریاتی اولدی .

بتون مدت حیاتہ (افلاطون) لہ مشغول اولان (شلایہ ماخہر) ک نظرندہ اخلاق مهم بر رول اوتار . ہر شہیہ برغایہ و برن اخلاق مبدئی فرلدردہ دکل بلکہ جمعیتہ و یاخوڈ افلاطونک تربیتولوژسنہ کورہ ، حکومتدہدر .

شلایہ ماخہر کورہ حکومت بر عضویت ، بر « طبیعت محسولی » در . حکومت ، اخلاق فکرہ تابع اولدینی ایچون ، آدم سببت ک پایدینی کی بو ذات حکومتک و طیفہ سنی تحدید ایتور . بالعمکس حکومت مالیہ و مدافعہ ایشاری ایچون اقتصادی قیمتارک استحصالک و مبادلہ سناک مناسب بر طرز دہ اداره ایدلسنی موافق کوریور .

شلایہ ماخہر کورہ تربیتہ ک و طیفہ سنی ، فردلری عمومی حیاتیہ مستعد بر طرز دہ پیشد بر مرک در . بودہ درت ساحدہ اولایلیر : حکومت داخلندہ ، کایسادی ، عمومی اجتمعی مناسبادہ و غلہدہ .

تربیتہ ک بیوک سیاسی بر و طیفہ سنی واردر . اگر بر ملک افزاندہ - انکار دہ اولدینی کی - فکر تساند واجتمعی روح کافی درجہدہ انکشاف و تکمل ایتسہ اوزمان تربیتہ ، سربست جمعیتار و عائلہ لر طرفدن اداره ایدیلہ بیلیر . حالوکہ آلمانلر ہنوز بو اجتمعی دویغوبہ ملک دکادرلر . بناء علیہ اجتمعی حیاتیہ لزومل اولان تحصیل و تربیتہ کی حکومت درعہدہ ایلیر .

ہنوز حکومت و دولت حیاتیہدہ مهم بر رول اوینامایان قادیارک تربیتہ سنی شمدیلک عائلہ حیاتیہدہ دیہہ سلاملار . وجد واستقرار کی بمصاً قورقیتجدر ، فقط بودہ ینہ سعادتردہ ، زیرا حقیقتک برستش دائمیستدر .

بر برینی محو و افنا ایدن مخلوقات ، صولمقہ اولان شبانی ، کوشین قوتی ، سونان ذکابی کوردیکی ، بتون بو مؤلم قوانینی اصدار ایتش اولان عزم و مرامی کوزینک اوکنہ قویدینی زمان وقوف و معلومانندن ایشستہ او وقت اک زیادہ ذوقیاب اولور و حقیقتہ مشبوع اولدینی ایچون صولک درجہدہ بر سعادت طویار .

وہیم

[ماہدی وار]

ناقص بر شفقتی طاشیان بر حیوانک حقیرانہ اولان بتون حیات معنویہ سنی دہ او حیوانک انظار و حرکاتندہ حس و ادراک ایدر .

کذلک بی حس اولان آثار خلقک دہ محرم اسرار یدر . آغاچلر ، نباتلر اونکلہ دوست کبی قونوشورلر . دوکوملی و بوداقلی اسکی میشہ آغاچلری ، اوکا کرکین و آجیق دالاریہ تحت صیانتلرندہ بولندیردقلری بشریت حقنہ کی خیر خواہاقلری نی سویلرلر . چیچکلر اونکلہ ، ساقلرینک انحنای ظریفی و پیراچقلرینک دہ الوان خندانی واسطہ سیلہ مکالمہ ایدرلر : اوتارک ایچندہ ہر چیچک تویجی ، طبیعتک اوکا توجیہ ایتدیک بر کلام مودتر .

صناعتکار ایچون حیات ، لایتامی بر لذت ، دائمی بر مسروریت ، شدید بر تہیجدر . واقما اوکا ہرشی ای کورینوز دینہ من ؛ چونکہ شفقتلہ سہودکارینہ ، وحق کندی نفسہ بیلہ اکثریتلہ عارض اولان اضطرابات ، بویہ بر نکیلنلکک ہیچہدہ بجا اولمادینی اثباتہ کایدر . فقط اونک عنندہ ہرشی کوزلدیر ؛ چونکہ اوہ ہیچ طور مقسزین حقیقت روحیہ ضیاسی داخلندہ . قطع راہ ایدر .

أوت ، الم واضطرابدہ ، سہودکارینک نمائندہ ، وحق بردوستک اہائی و قوعندہ بیلہ بیوک صنعتکار - بو بکلہ ایلہدہ بالکنز ناقش ایلہ ناحق دکل ، شاعری دخی مراد ایدیورم -

ینہ حیرت و تقدیرک ذوق خیفی طویار . قابی بعضاً عذاب ایچندہ فالور ، لکن آلامق و افادہ ایتک ذوق شدیدی ، کندی الم و کدرندن دہا قوتلی بولور . کوردیکی ہر شیدہ تقدیر سبجانینک مقاصدینی وانحماً آکلار . کندی آلام واکدارینہ ، کندی کک بیوک یارمزینہ ، مقدرات الہیہ کی کشف واستخراج ایتش اولان بر انساندہ کی نظر ہیجان آمیزی نصب ایدر . یک سہودیکی برینک شاید اغفانہ قابیلہ جق اولور سہ بوضربہ نک تأثیریلہ بر آردلق صار صیلور ، فقط تکرار قوت و متانت کسب ایدرک خانی ، عادتا دناشک کوزل بر تمثالی اولمق اوزرہ تماشاہ قوییلور ، نانکوردیکی دہ کندی روحنہ قزانش بر تجربہ

و جہیہدہ اولدینندن دہا قولای ظاہر و عیان اولور .

صناعتک کوزل لکنی ایسہ انحق صفت کاشفہ نک قوت و قدرتی حصولہ کتیردیکی ایچون اکثریا واقع اولور کہ طبیعتہ انسان تقدیر چیرکین اولور سہ . صنعتدہ او قدر کوزل اولور .

صناعتدہ چیرکین اولان شی ، انحق صفت کاشفہ دن محروم و معرا اولان ، یعنی نہ خارجی ، نہ داخلہ ، ہیچ بر حقیقتی اطہار ایتاندیر . صنعتدہ چیزکین اودر کہ ساختہ در صنی در ، بر حس و معنایی افادہ ایدہ جک یردہ خوش و یا کوزل اولغہ یلتنور ، جملی و تکلفلیدر ، سبیسز تبسم ایدر ، ینہ سبیسز و لزومسز قورولوب تفاخر ایدر ، روحسز و حقیقتسز در ، کوزلک و لطافتک بر کوسترشدن عبارتدر ، الحاصل یالان سویلین ہر شیدر .

بر صنعتکار ، طبیعتی کوزل لشدیر مک مقصدیلہ بہارہ یشیل ، فجرہ پنبہ ، کنج دوداقلرہ قیزیل رنگلر علاوہ ایدر سہ چیرکین بر اثر حصولہ کتیرہ ، زیرا یالان سولش اولور . اضطرابدہ کی اشمزاری ، اختیار لقدہ کی درمانسزانی ، فسق و فجورک مکروہیتی شاید تخفیف ایدر ، یعنی طبیعتی اصلاحہ و خلقک جاہل قسمنہ بکشدیر مک ایچون دہ طبیعتی بر آرز قبالیجہ افادہ یہ ، خلاصہ اونی تغیر و تعدیلہ قالدیشرسہ ینہ چیرکین بر اثر احداث ایتش اولور ، زیرا حقیقتدن اور کیور دیمک اولور .

صناعتکار عنوانہ لایق اولان بر کیمسہ ایچون طبیعتدہ ہرشی کوزلدیر ؛ چونکہ اونک کوزلری ہر بر حقیقت خارجیہ کی کال جرآنلہ قبول ایتدیکندن بوندہ کی باطنی بتون حقیقتی در حال زحمتمسز جہ او قور .

بر روحی کشف اید بیلہ سنی ایچون بالکنز بر انسان چہرہ سہ باقسی کایدر . علائم و جہیہدن ہیچ بری اونی آلد آماز . مرآتک اونک نظرندہ صدق و صمیمیت قدر شفافدر ؛ بر آلتینک شکل مائل ، قاشلرک اک خفیف چانیلشی ، بر نظرک قاجیشی اوکا بر قلبک سر اترینی افشا ایدر .

اوہ حیوانک منوی ضمیرینی آراشدیرر . حق حسیانک عادتا بر طاسلاغنی ، جامد بر ذکابی ،

تمکاشنا

تورک نیاورسندره « ایلک کوز آفریسی »

« تورک تیاتروسی » اسمیله تشکیل ایدن تاشا هیئت اونی اوج تشرین اولده برنجی مسامره سنی وردی : بوزهره ی تشکیل ایدن صنعتکارلرک اکثریسی ای ، حق قصورسز اولدنی ایچون بکی هیئته موفقیتلر تپی ایدرز ؛ ذاتا تاشا کران - کرک عدد، کرک آلفیش اعتباریله - توجهری ایلک آقشامدن ابدال ایتدیلر .

فاروق نافذ بکک فلا " ترجه ایتدیکی پیسه ده رغبت مظهر اوله جق کی کوزو کور - تاشا صولونده برچوق کیشینک آغلادنی کوردیم ، هیجان افاده ایدن « اوف » لر دودیم؛ بوده کنج محرری تشجیع ایده بیله جکی جهته خوشمه کیندی . فاروق نافذ بک اساساً فنا اولان بریسه سی محیطه ممکن اولدنی قدر تطبیق ایده بیلمش ، اگر اشخاص آره مزده کورولور عاقلقدن اولمادینی اعتراضی ایده جکسه کر فرانسه زجه منتنه مراجعت ایدک ؛ « ده دال » ده کی آداملر نه فرانسه ده بولور ، نه ده دنیانک دیگر بر کوشه سنده ...

بوکون فرانسه ده تاشا اذیتانک نه قدر عادی اولدنی ایضاحه حاجت یوق ... « زنا تیاتروسی » تسمیه ایدیلن طریتون تیاتر اولورده حکمران ، « زوج - زوجهدوست » تزیه قاعده سی دیکلری بولاسانه داماد بیله جک بر صورتده تصادف ایدبورز ؛ شهرسز بولارک یاشنده کوزل یازان ، حق آتی به کیم بیله جک محرر لر وار ، لکن تیاترو عالمی بولارک النده دکل .

فقط نه اولورسه اولسون برنشاننده سیکیرلی تحریب ایدن بر کورولو ، بانایده (فی الحقیقه اک آشانی طبقه دن) برلیرزم ، فلر وقایعه ده تحف سوزلر بولاق قابل ، بوحررلره رغبت کوسترن اهالی « اکلیبورز » دیه بیلیر ؛ حال بوکه پول ثرو ویا دائما صومور تقاندر ، عجیب برغرور ایل حرکتدن عادتاً اجتناب ایدر . « تأثیره قاپلق قورقوسیه ایسه فی

فکرک وروحک تکامل ، سربستی وحریت ایله ممکندر . بولورده سیاسی حریت ایله تحت تأمین آله بیلیر . بوکا مقابل جمعیته عضوی سنجیه سی فردک دائماً عمومه انطباق ایتسی آسردر . اگر هرکس بویره نسبی قبول ادب و تطبیق ایده بیله سیدی اوزمان بو ساحه دهده سربستی جاری اولایبوردی . لکن برچوق انسانلر بو پره نسیلری غسه مدکلرندن حکومت بونی فردلره قبول ایتدیرمه کجه مجبوردر بو صورتله اقتصادی سربستی نك تحدید ایدلسی لازم کلیر .

— مابعدی وار —

تریه دوقتوری

فہیل فکرت

اولاری باشقه فکریه اولدنی حالده بالاخره بوفکری بتون حرارتیله قبول ایتدی . بونک مکتبلر حقنده دوشونندکاری جان مان شلایر ماخه رک عینی در . بالخاصه بونک ابتدائی مکتبلری حقنده کی ملاحظاتی جالب دقتدر : « ابتدائی مکتبی مفهومی ، حتی بر (لوتیر) و بر (مہلاختون) ه بیله مجھولدی . » شیمدی به قدر مکتب ، یاراصه قوشی کی بروضعیتده ایدی . اصل یاراصه قوشی ، عمل حیوانات ایل طیور آراسنده متوسط بروضعیتده ایسه ، مکتبلرده حکومت ایله کلیسا آره سنده عینی وضعیتده در . آرتق بو وضعیته نہایت بر میلدر . مکتبلری عامیله حکومتک تفتیشی آلتنده بولندیرمیلدر .

نتکم پروسیا مجلس مبعوثانی بونی تقدیر ایتش و « مکتب ، دولت ، مؤسسہ سی در » دیه بر قید ایل بونی تطبیق ایتددر . دیسترو غسه نك افکاری (دیت تہس) طرفندن قبول ایدلش و بوده عینی افکاری آوستریاده تعمیمه موفق اولشدر .

۱۹ نجی عصرک صوکلرینه دوغری جمیعت حقنده کی دوشونچہ لک دکشمسی ، مکتبچیلره و مکتبلرک تشکیلات پروغرامنه ده تأثیرات اجرا ایدیوردی . بو تبدلک اساسی ، اقتصادی و فردی حریت و سربستی برینه ، اجتماعی حریتک قائم اولسی در . ۱۹ نجی عصرده فرانسه حریتک طالعہ لری نتیجہ سی اوله رق اکثر اجتماعیلر و اقتصادچیلر ، فردلرک ، هر نوع تشبیلرندہ سربست اولسی اساسی قبول ایتلاردی . حکومتک فردی تشبیلر قاریشمسی جمعیته سلاقی و ترقیسی نامنه بر تقیصه عد ایدیلوردی . بونون بو جریانک طرفدارلری « laissez faire » نظریه سی اطرافنده طولانیلوردی .

بو افراط ، طبیی اولارق دیگر بر افراطک وجوده کلکسنه سببیت ووردی . بو مقابل جریان بالخاصه (سوسیالیزم) ده کندی کوستردری .

انکارته ده بر ایلک فابریقه سی مدیری اولان (روبرت اوون) ، بو خصوصده ایلک چیغیری آچبوردی . بو ذاتک افکاری ایکی اساسدن نشئت ایدیوردی : برنجیسی منفرد انسانلر کندی سنجیه سی بایه مازلر . بلکه سنجیه یی یابان تربیه واسطه سیله جمیعت در . فنا حرکتلرک مسئولی جمیعت در . ایکنجیسی انسان کوچکاکندن بری قابل تربیه در . انسان ، ای بر تربیه ایله هجسنلرینک مسعود اولسنه یاردم ایده جک قابلیتی قازانمیلیر .

ایشته یوایی پره نسیت فردلری ، عمومک امری آلتنه آیلور و بوضو رتله فردی حریت و خود پندلک نہایت ویرلک ایستیلور .

(ستوارت میل) بوندن فرقلی بر نقطه نظرله ایشه باشیلور . میل ، فردی و سیاسی حریتک عامیله جای تطبیق بولسی ایستور . بوکا مقابل اقتصادی حریتک تحدید ایدلسی آرزو ایدیور . بو ملاحظه ، میل ه کوره ، روحی برعوضیت اولان جمعیته طبیعی ایله قابل تألیفدر .

جریان ایتلیدر . معافیله قادیلر تدریجاً ، بالخاصه تحصیلده ، ارککاره یا قلاشه جقدر . افلاطون ایله اوغراشان شلایرماخه ، قادین مسئله سنده افلاطونک مفکوره سنی تحقق ایتدیرمک ایستور . شلایرماخه ، استقبالده قادین وارککک قطعی اوله رق مساواتی طلب ایدیور .

معافیله بو مساواتسزاق شیمدیله موجوددر . وغیرطبیی برصیچراشله و بوساوات تأمین ایدیلہ من . بوآنجق طبیی و تدریجی تکاملله اوله بیله جکدر .

ذاتاً بر ملاکتبده هر نوع مساواتسزاقه تدریجاً نہایت ویرمک لازمدر . انسانلرده جمیعت حیانتک باشلانغی هیچ بر اخلاقی عقیده ایلہ مقید اولیان سور و حیاتی در . بوابتدائی وضعیتده فردلر آره سنده مساوات موجوددر . داخلی تکامل و محاربه تأثیریلر و برخلقک دیگر برخلق طرفندن اسارتہ دوچار ایدلسیله حکومت ، یعنی قانون ، وتابع ایلہ متبوع آراسنده کی بارز فرقلر ، یعنی مساواتسزاقلر ظهوره کلشدر . لکن طبییعه غلبه یالغہ مجبور اولان عفاک غایه سی ، انسانلری حکومت حیاتی ایچون عینی درجه ده ماهر و معقول یالغہ چالشه جقدر . بالخاصه اکثریت خلقت حکومته فائذی اولان فعالیتلری مکمل تشکیلاته ربط ایتک لازمدر . بونک ایچون تربیه ، دائماً انکشاف ایدن مساواتسزقلره قارشى طورلی در . تربیه آنجق بوسکسنتک ، آشانغی طبقه یی بوقاری طبقه یی یافلاشدیر . بری طریقه بومساواتی تأمین ایده بیلیر . بورادن چیقان نتیجہ به کوره حکومت ، تربیه مؤسسہ لرندہ بر فرق کوزه تمک ایترسه بونی آنجق (اجتماعی ایش بولومنه) کوره یالیدر . بوده اوج قدمه ده اوله بیلیر : ابتدائی مکتبلرندہ ، ره آل مکتبلرندہ و ژیمنازلرده .

ابتدائی مکتبلرندہ حکومتک وظیفه لرنه وسائرہ به عائد تدریساتده آریلق اوله لی . اولسه بیله بوآنجق بر درجه فرق اولمیلدر . بونک ایچون ابتدائی مکتبلرینک ایلک سنہ لرندہ هر صنفده چوجوقلر عینی تحصیل و تربیه یی کورولی و بالاخره مستعد چوجوقلر عالی مؤسسہ لره دوام ایتلیدرلر .

ره آل مکتبلرندن غایه ، صنعت حیانتده امر و اداره آدمی اولق ؛ ژیمنازلرده ایسه ، تحصیل علوم ایلہ حکومت و دولت وظائفنک اداره سنده بر قابلیت کوسترمکدر .

معافیله ابتدائی تحصیلی ایلہ تحصیل اکمال ایدلش اوله لی در ، بومکتبلری اکمال ایدن وحیانه آتیلق مجبوریتنی حسن ایدن کنجلر صنعت و بوکا بکنزه مکتبلرده عمومی واجتماعی بر حیات یشامیلیدرلر . بو مکتبلر ، شیمدیکی اکمال مکتبلرندن باشقه بر شی دکادر .

شلایرماخه رک افکاری برچوق طرفدار قزاندی بونلر آره سنده ایچہ مهم بر شخصیت اولان و شلایر ماخه رک افکارنی ده ا زیادہ توسیعه یاردم ایدن [دیسترو و غس] در .

شلایر ماخه ، سیاسی حریتی ، جمعیته کساندی ایلہ تألیف ایتک ایستیلوردی . دیسترو و غس ده